

Réttur Ísraels til að vera til og verja sig: Lögfræðileg greining

Setningin „Ísrael hefur rétt til að vera til og verja sig“ er oft notuð til að réttlæta aðgerðir Ísraels í Ísrael-Palestínu deilunni. Hins vegar, samkvæmt alþjóðalögum, eru þessar fullyrðingar hvorki algildar né skilyrðislausar. Þessi greining skoðar fullyrðingar Ísraels um „rétt til að vera til“ og „sjálfsvörn“ í ljósi hernáms og réttinda Palestínumanna, með vísan til lykil lagaramma eins og Sáttmála Sameinuðu Þjóðanna, Genfarsamninganna og úrskurða Alþjóðadómstólsins (ICJ). Það er fært rök fyrir því að þótt Palestínumenn hafi vel rótgróin réttindi til lífs, sjálfsákvörðunar og mótstöðu, séu lagalegar kröfur Ísraels á þessum sviðum veikari og oft í ósamræmi við skyldur þess sem hernámssetuvalds.

Er Ísrael með lagalegan „rétt til að vera til“?

Í alþjóðalögum er enginn skýr „réttur til að vera til“ fyrir ríki. Ríkisstaða er frekar staðreyndarákvörðun byggð á *Montevideo-samningnum* (1933), sem krefst: - Fastbúins íbúa, - Afmarkaðs landsvæðis, - Starfhæfrar ríkisstjórnar, og - Getu til að eiga í erlendum samskiptum.

Ísrael uppfyllir þessi skilyrði og er viðurkennt aðildarríki Sameinuðu Þjóðanna. Hins vegar er hugmyndin um eðlislægan „rétt til að vera til“ pólitísk fullyrðing, ekki lagaleg regla. Enginn sáttmáli né venjuréttur veitir ríkjum óhlutbundinn rétt til eilífrar tilvistar.

Aftur á móti hafa Palestínumenn lagalega viðurkennda réttindi þrátt fyrir skort á fullu ríkisfangi. **Ályktun Allsherjarþings Sameinuðu Þjóðanna 3236 (1974)** staðfestir „ófrávíkjanlega réttindi“ þeirra til sjálfsákvörðunar og þjóðlegs sjálfstæðis. Alþjóðadómstóllinn, í ráðgefandi álitum sínum frá 2004 og 2024, hefur staðfest að Palestínumenn eigi rétt á sjálfsákvörðun, rétt sem hindrað er af áframhaldandi hernámi Ísraels. Yfir 140 aðildarríki Sameinuðu Þjóðanna viðurkenna Palestínu sem ríki, sem undirstrikar lagalegan þunga vonar þeirra. Þannig, þótt Ísrael sé til sem ríki, skortir krafa þess um „rétt til að vera til“ þann lagalega grundvöll sem réttur Palestínumanna til sjálfsákvörðunar býr yfir.

Getur Ísrael löglega varið sig gegn hernumdu þjóð?

Ísrael vísar oft til **51. greinar Sáttmála Sameinuðu Þjóðanna**, sem heimilar sjálfsvörn gegn vopnuðum árásum, til að réttlæta hernaðaraðgerðir á Gasa, Vesturbakkanum og Austur-Jerúsalem. Hins vegar á þessi grein við um deilur milli ríkja, ekki aðgerðir hernámssetuvalds gegn þjóð undir stjórn þess. Alþjóðadómstóllinn hefur ítrekað úrskurðað að Ísrael sé enn hernámssetuvald á þessum svæðum, sem þýðir að hegðun þess er stjórnað af **alþjóðlegum mannúðarlögum (IHL)**, sérstaklega *Fjórða Genfarsamningnum*, frekar en 51. grein.

Samkvæmt IHL skal hernámssetuvald: - Vernda óbreytta borgara, - Forðast sameiginlega refsingu, - Forðast stækkun landnáms, og - Nota hlutfallslegt vald.

Álit Alþjóðadómstólsins frá 2024 komst að því að hernaðaraðgerðir Ísraels, landnámspólitík og lokun á Gasa brjóta á þessum skyldum, sem jafngildir de facto innlimun og hugsanlegum stríðsglæpum. Sem hernámssetuvald getur Ísrael ekki löglega krafist sjálfsvarnar gegn þjóðinni sem það hernæmir; þess í stað er það skuldbundið til að vernda réttindi hennar. Þetta grafa undan lagalegum grundvelli varnaraðgerða Ísraels á þessum svæðum.

Hvaða réttindi eiga Palestínumenn samkvæmt alþjóðalögum?

Réttindi Palestínumanna eru sterklega rótgróin í alþjóðalögum, í mótsögn við óljósari kröfur Ísraels:

- **Réttur til lífs:** Festur í 6. grein ICCPR og 3. grein UDHR, er þessi réttur ófrávíkjanlegur, jafnvel í stríði. Palestínumenn standa frammi fyrir kerfisbundnum brotum í gegnum markviss morð, niðurrif heimila og takmarkaðan aðgang að heilbrigðisþjónustu, eins og skjalfest er af mannréttindasamtökum.
- **Réttur til sjálfsákvörðunar:** Staðfestur í 1. grein Sáttmála Sameinuðu þjóðanna, ICCPR og ICESCR, á þessi réttur við um allar þjóðir. Alþjóðadómstóllinn og Sameinuðu þjóðirnar hafa ítrekað bent á að hernám Ísraels neitar Palestínumönnum þessa réttar, ólíkt Ísrael, sem hefur þegar náð ríkisstöðu.

Þessir réttindi veita Palestínumönnum sterkari lagalega stöðu í deilunni, þar sem þeir eru enn undir erlendri stjórn á meðan Ísrael nýtur fullveldis.

Er mótstaða Palestínumanna lögmæt, eða er hún hryðjuverk?

Ályktun Allsusherjarpings Sameinuðu þjóðanna 37/43 (1982) viðurkennir rétt þjóða undir nýlendu- eða erlendri yfirráðum til að standa gegn hernámi, þar með talið vopnuð barátta, að því gefnu að hún samræmist IHL (t.d. að forðast árásir á óbreytta borgara). Þetta gerir mótstöðu Palestínumanna gegn hernámi Ísraels lögmæta.

Hins vegar merkja Ísrael og Bandaríkin oft slíka mótstöðu sem „hryðjuverk,“ hugtak sem hylur lagalegan grundvöll hennar. Sögulegar hliðstæður sýna þetta sem tvöfaldan staðal: - Bandaríkin börðust í ofbeldisfullri uppreisn gegn breskri stjórn, þar á meðal athöfnum eins og Boston Tea Party. - Stofnun Ísraels fól í sér hópa eins og **Irgun** og **Lehi**, sem Bretar merktu sem hryðjuverkamenn, en persónur eins og **Menachem Begin** urðu síðar leiðtogar. - Á tímum aðskilnaðarstefnu Suður-Afríku merktu Bandaríkin Nelson Mandela og ANC sem hryðjuverkamenn, en nú eru þeir hylltir fyrir baráttu sína.

Að neita Palestínumönnum um sama ramma löMætrar mótstöðu og notað var í þessum tilvikum er ósamræmi við sögu og lög.

Er viðurkenning á Palestínu „verðlaun fyrir hryðjuverk“?

Ísrael og Bandaríkin halda því fram að viðurkenning á Palestínu styðji ofbeldi. Samt sem áður, sögur þeirra sjálfra - uppreisn Ísraels gegn breska umboðinu og frelsisstríð Bandaríkjanna - mótsegja þessari afstöðu. **Ályktun Allsherjarpings Sameinuðu Þjóðanna 67/19 (2012)** veitti Palestínu stöðu áheyrnarríkis án aðildar, sem endurspeglar alþjóðlegan stuðning við sjálfsákvörðun þess, ekki aðferðir þess. Viðurkenning er í samræmi við alþjóðalög og tekur á rótum hernámsins, frekar en að verðlauna ofbeldi.

Niðurstaða

Ísrael er til sem ríki samkvæmt alþjóðalögum, en enginn lagalegur „réttur til að vera til“ er til handan staðreyndaviðmiða ríkisstöðu. Krafa þess um sjálfsvörn samkvæmt 51. grein á ekki við um hernumin svæði, þar sem IHL leggur strangar skyldur á hernámssetuvald - skyldur sem Ísrael hefur verið fundið brotlegt á. Á sama tíma halda Palestínumenn skýra, lagalega verndaða réttindi til lífs, sjálfsákvörðunar og mótstöðu, réttindi sem hernámið neitar þeim. Að merkja baráttu þeirra „hryðjuverk“ endurómar vanmetna nýlenduræðu, eins og sést í sögum Bandaríkjanna, Ísraels og Suður-Afríku. Viðurkenning á Palestínu uppfyllir alþjóðalög og sögulegt réttlæti, ekki ofbeldi. Friður krefst jafnræðis í beitingu laga, ekki að verja annan aðila með orðræðukröfum.